

ЗАЛУЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ ІНВЕСТИЦІЙ В ЕКОНОМІКУ УКРАЇНИ В УМОВАХ КРИЗИ

ATTRACTING FOREIGN INVESTMENT IN THE ECONOMY OF UKRAINE IN A CRISIS

Касьянова Н.В.

доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри бізнес-аналітики та цифрової економіки,
Національний авіаційний університет

Кузьміна О.В.

кандидат економічних наук,
доцент кафедри бізнес-аналітики та цифрової економіки,
Національний авіаційний університет

Загородній С.І.

магістрант,
Національний авіаційний університет

Kasianova Nataliia, Kuzminova Olha, Zahorodnii Serhii
National Aviation University

Стаття присвячена вивченню питання заохочення інвестицій в економіку країни, яка веде активні військові дії, пошуку балансу між стимулюванням інфраструктури та промисловості, реалізації планів відновлення економіки. Мета статті полягає в аналізі прямих іноземних інвестицій в економіці України та міста Київ, визначенні передумов їх залучення. Доведено, що процес надходження прямих іноземних інвестицій в економіку України відрізняється нерівномірністю: від падіння у 2020 році, що пов'язано з пандемією COVID-19, до зростання сальдо ПІІ та безпосередньо іноземних інвестиційних капіталовкладень в докризовий період. Найбільш привабливими виявились агросектор та ІТ галузь. Активні військові дії змінили пріоритети щодо галузевої спрямованості інвестицій на користь галузей, які пов'язані із базовими людськими потребами: сільське господарство, будівництво, інфраструктура та переробка. В зв'язку з цим, стратегія промислового розвитку України повинна створити життєздатний портфель інвестиційно привабливих проектів. У роботі запропоновано напрямки покращення інвестиційного клімату і рівня інвестиційної привабливості України за рахунок перерозподілу напрямків інвестування, за якими переважають балансування інвестицій між інфраструктурою та промисловістю; створення механізмів захисту інтересів інвесторів; мотивації суб'єктів інвестування до довгострокового застосовування інвестиційних вкладень; стимулювання процесів реінвестування діяльності підприємств за рахунок власних і залучених коштів та удосконалення інвестиційного законодавства і забезпечення його стабільності.

Ключові слова: прями іноземні інвестиції, капітальні інвестиції, інвестиційний клімат, військова економіка, криза.

The article is devoted to the study of the issue of encouraging investment in the economy of a country that is conducting active hostilities, finding a balance between stimulating infrastructure and industry, the implementation of plans for economic recovery. The purpose of the article is to analyze foreign direct investment in the economy of Ukraine and the city of Kyiv, to determine the prerequisites for their involvement. It is proved that the process of inflow of foreign direct investment Ukraine's economy is uneven: from the fall in 2020, due to the COVID-19 pandemic, to the growth of FDI balance and foreign direct investment in the pre-crisis period. The economic downturn in the state is accompanied by a decline in investment in industry and other sectors of the economy. It should be noted that the rate of decline in investment processes is higher than the rate of decline in industrial production. One of the most attractive for foreign investment was and remains Kyiv, which accounts for up to 50% of foreign direct investment in the economy of Ukraine. Over the last ten years, the volume of capital investments in the city's economy has more than doubled. Active hostilities have changed the priorities for sectoral investment in favor of industries that address basic human needs: agriculture, construction, infrastructure and processing. In order to be able to invest in the military economy, additional levers are needed in the form of state guarantees

of protection against non-military troubles. For post-war recovery, the rate of investment should be about \$ 70 billion annually. In this regard, it is necessary to work on centralized planning of economic development and identification of enterprises that need to be restored, create a viable portfolio of attractive investment projects and develop ready-made design solutions for potential foreign investors. The paper proposes directions for improving the investment climate and the level of investment attractiveness of Ukraine due to the redistribution of investment directions, for which balancing investments between infrastructure and industry will prevail; creation of mechanisms to protect the interests of investors; motivation of investment entities to long-term use of investments; stimulating the processes of reinvestment of enterprises at the expense of own and borrowed funds and improving investment legislation and ensuring its stability.

Keywords: foreign direct investment, capital investment, investment climate, military economy, crisis.

Постановка проблеми. Пандемія COVID-19 викликала в 2020 році різке падіння глобальних прямих іноземних інвестицій, що відкотилися в результаті на рівень 2005 року. Криза вплинула на найбільш продуктивні види інвестицій, а саме на інвестиції в промислові та інфраструктурні проекти. Це означає, що серйозно постраждало міжнародне виробництво – локомотив глобального економічного зростання та розвитку. Криза звела нанівець прогрес у скороченні інвестиційного розриву, який було досягнуто після прийняття цілей у галузі сталого розвитку (ЦСР), прийнятих у 2015 році Генеральною асамблеєю ООН. Це вимагає нових зобов'язань та потужного ривку інвестицій та фінансування для виконання ЦСР. Але проблема полягає не тільки в тому, щоб перезапустити економіку, а й у тому, щоб відновлення стало більш стійким та здатним краще протистояти майбутнім шокам.

Глобальні потоки прямих іноземних інвестицій (ПІІ) впали у 2020 році на 33 % до \$ 1 трлн з \$ 1,5 трлн у попередньому році. У всьому світі обмежувальні заходи уповільнили розпочати інвестиційні проекти, а перспективи спаду змусили багатонаціональні підприємства переоцінити нові проекти. Спад показали всі складові ПІІ. Загальне скорочення активності у нових проектах у поєднанні із уповільненням міжнародних злиття та поглинання призвело до падіння потоків інвестицій в акціонерний капітал більш ніж на 50%. Найбільший вплив на глобальні ПІІ мала пандемія в першій половині 2020 року. Глобальні потоки ПІІ досягнули нижньої точки спаду і потім частково відіграли втрати, збільшившись на 10–15%. Але і після цього ПІІ залишаються приблизно на 25% нижче рівня 2019 року і більш ніж на 40% нижче за інвестиційний пік 2016 року [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженню аспектів залучення і використання прямих іноземних інвестицій присвячені праці таких вчених, як М. Бирка Л. Волинець, М. Ігнатенко, А. Завгородній, А. Касич, Д. Лойко, І. Мороховець, Л. Свистун, І. Хоменко та інші [2–8]. При цьому залишається ряд питань щодо збереження інвестиційної привабливості економіки в умовах кризи. Активна фаза українсько-російської війни ще більше загострила інвестиційну кризу як в Україні, так і в світі. В зв'язку з цим, необхідно розробити послідовний

політичний підхід, що дозволяє заохочувати інвестиції у стресостійкість, знайти баланс між стимулюванням інфраструктури та промисловості, ефективно вирішувати завдання реалізації планів відновлення економіки.

Мета статті полягає в аналізі прямих іноземних інвестицій в економіці України та міста Київ, визначенні передумов їх залучення в умовах кризи.

Вклад основного матеріалу. Процес інвестування в Україні має законодавче обґрунтування. Закон України «Про інвестиційну діяльність» надає таке визначення, яке приймається до уваги більшістю дослідників: «Інвестиції – це всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладають в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, унаслідок якої створюється прибуток (дохід) чи досягається соціальної і економічної ефект» [9]. Інвестування у розвиток деяких підприємств на території іншої держави сприяє найбільш швидкому розвитку економіки, що є позитивною тенденцією.

Пандемія COVID-19 викликала в 2020 році різке падіння глобальних прямих іноземних інвестицій, що відкотилися в результаті на рівень 2005 року. Криза вплинула на найбільш продуктивні види інвестицій, а саме на інвестиції з нуля в промислові та інфраструктурні проекти. Це означає, що серйозно постраждало міжнародне виробництво – локомотив глобального економічного зростання та розвитку. Криза звела нанівець прогрес у скороченні інвестиційного розриву, досягнутий після прийняття Цілей у галузі сталого розвитку (ЦУР), розроблених у 2015 році Генеральною асамблеєю ООН. Це вимагає нових зобов'язань та потужного ривку інвестицій та фінансування для виконання ЦУР. Але проблема полягає не тільки в тому, щоб перезапустити економіку, а й у тому, щоб відновлення стало більш стійким та здатним краще протистояти майбутнім шокам. Початок активної фази українсько-російської війни ще більше загострив інвестиційну кризу як в Україні, так і у світі в цілому. У світлі масштабів та різноманітності проблем необхідний послідовний політичний підхід, що дозволяє заохочувати інвестиції у стресостійкість, знаходити баланс між стимулюванням інфраструктури та промисловості та вирішувати завдання реалізації планів відновлення економіки.

Прямі іноземні інвестиції – найбільш бажана форма капіталовкладень для економік, що розвиваються, тому що вона дозволяє реалізовувати великі проекти; крім того в країну надходять нові технології, нові практики корпоративного управління, тощо. За даними Національного банку України обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України станом на початок 2022 року становив \$ 62,13 млрд. При цьому чистий приплив прямих іноземних інвестицій у 2021 році становив \$ 6,7 млрд. Інвестиції спрямовуються у вже розвинені сфери економічної діяльності. Найвагоміші обсяги прямих інвестицій спрямовані до підприємств промисловості – 43,3% та установ та організацій, що здійснюють оптову та роздрібну торгівлю, ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 15,6%.

За проведеними дослідженнями Німецької консультативної групи в Україні лише 4,6% підприємств мають у статутному капіталі не менше, ніж 10% прямих іноземних інвестицій. Ці підприємства працюють значно продуктивніше. На українські компанії, що працюють з іноземними інвестиціями припадає 20,4% працездатного населення України і 24% загального обсягу капіталу України [10]. Економічний спад виробництва в державі супроводжується спадом вкладення інвестицій як у промисловість, так і в інші сфери економіки. Необхідно зауважити, що темпи зниження інвестиційних процесів вищі, ніж темпи зниження обсягів промислового виробництва. Можна стверджувати про важливість інвестиційної діяльності в економічному розвитку як деяких підприємств, так і міст, регіонів і держави в цілому. Процес надходження прямих іноземних інвестицій в економіку держави відрізняється нерівномірністю. Подібний процес нерівномірного надходження

інвестицій спостерігається і в економіку міста Києва (табл. 1).

Падіння показників у 2020 році пов'язано з тим, що саме у цей період українська й світова економіка зазнали найвідчутнішого удару пандемії COVID-19. Натомість протягом інших років спостерігається постійне зростання ключових показників – сальдо ПІІ та безпосередньо іноземних інвестиційних капіталовкладень в економіку України. В той же час, слід звернути увагу на певні особливості, які відрізняють ситуацію 2021 року від попереднього періоду: скорочення обсягів «нових» інвестицій; відтік іноземних інвесторів (ОВДП та інші займи); значний приріст вкладень українських інвесторів у іноземні облігації та займи. Загалом, прямі інвестиції надходять з 78 країн світу, 75,3% з яких країни ЄС.

Інвестиційно привабливими можна вважати 70% українських підприємств. Одним з найпривабливіших у 2021 році став агросектор. Це відбулося завдяки співпадінню високих цін та високої врожайності, що дозволило компаніям накопичити великий ресурс для інвестування. Традиційно висока та інвестиційна активність в ІТ секторі. Слід також відзначити значний приріст реінвестування доходів, отриманих нерезидентами – \$ 6,5 млрд за 2021 рік, що значно вище ніж за будь-який з останніх 5 років.

Одним з найпривабливіших для іноземних інвестицій був і залишається Київ – питома вага обсягів надходження прямих іноземних інвестицій в економіку Києва є значною і коливалася від 44% у 2012 р. до 54% у 2019 р. Так, на одного киянина припадає прямих інвестицій у 6,1 рази більше, ніж в середньому по Україні. У 2020 році ця сума становила \$ 1190 [13]. За кількістю населення Київ посідає сьоме місце в Європі (без агломерації). На відміну від європейських

Таблиця 1

Динаміка прямих іноземних інвестицій в економіку України та результати їх використання за період 2012–2021 рр., млрд. дол. США [11\$ 12]

Рік	Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) в економіку України	Прямі іноземні інвестиції в економіку України (грошовий потік)	Прибуток банків	Прибуток компаній	Прямі іноземні інвестиції в економіку Києва (грошовий потік)
2012	48,198	8,401	4,9	35,1	3,754
2013	51,705	4,499	1,4	-22,8	2,088
2014	53,704	0,410	-53	-590,1	0,197
2015	38,357	-0,458	-66	-373,5	-0,214
2016	32,123	3,810	-159,4	29,7	1,822
2017	31,230	3,692	-26,5	168,8	1,953
2018	31,606	4,455	22,3	288,3	2,304
2019	32,905	5,860	58,4	523,8	3,166
2020	35,810	-0,868	39,7	68,1	0,405
2021	62,131	6,549	58,4	453	1,703

столиць, частка населення у структурі сукупної робочої сили в місті сягнула 65,2%, тоді як у столицях ЄС вона коливалася в межах 55–65%. Місто має високі показники за індикаторами розвитку інфраструктури, сталого розвитку, проте недостатні за якістю життя та продуктивності праці, низький порівняно з рештою України рівень безробіття – 7% (Україна – 9%), навантаження на одне вільне робоче місце становить 7,5 особи (Україна – 9,5) У Києві відбуваються значні трансформаційні зміни в структурі виробництва, що підтверджують індекси

внутрішньогалузевої торгівлі та відкритості промисловості.

За досліджуваний період обсяг капітальних інвестицій в економіку міста Києва зріс у 2,3 рази. Найбільший рівень збільшення інвестицій спостерігався у сфері охорони здоров'я (збільшення у 7,85 рази), найменший рівень темпів збільшення інвестицій був у підприємств будівництва. Необхідно відмітити позитивну тенденцію збільшення обсягів інвестицій у підприємства, організації і установи міста Києва за аналізований період (табл. 2). За результатами аналізу

Таблиця 2
Динаміка капітальних інвестицій в економіку Києва за період 2013–2020 рр. (млн грн) [12]

Назва показника	Роки								Зростання (2020 р. до 2013 р.)
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Капітальні інвестиції – усього	70320,6	67832,6	88138,6	106295,5	136044,8	189760,9	216107,8	163036,3	2,32
у тому числі									
- сільського, лісового і рибного господарства	639,3	457,9	896,1	1249,2	1566,8	3072,4	2450,0	1016,8	1,59
- промисловості	16217,7	18627,2	21000,7	28786,8	34916,8	56785,2	84804,5	48201,2	2,97
- будівництва	11740,2	10872,1	11363,3	12910,6	11777,8	12179,9	14325,7	8863,2	0,75
- оптової і роздрібною торгівлі	10397,5	11795,8	8372,9	12290,6	13355,6	26228,8	20519,6	20135,8	1,94
- транспорту	6381,1	5497,3	7816,8	14108,3	21719,4	29709,4	23344,7	19022,3	2,98
- інформації і телекомунікації	8549,1	6836,6	21394,4	12803,6	16313,5	26805,9	18142,3	19642,2	2,30
- фінансової діяльності	5041,9	4765,7	5066,7	5685,2	6972,8	9449,4	9904,0	10454,1	2,07
- освіти	347,2	190,6	331,9	503,5	933,9	1073,5	915,7	870,5	2,51
- охорони здоров'я	315,3	206,1	321,3	888,5	1555,0	1843,0	2661,9	2474,0	7,85
Валовий регіональний продукт – усього	312552	357377	451700	559140	699185	833069	949566	922978	2,95
у тому числі									
- промисловість	210410,1	254868,4	306408,0	389401,4	453833,9	509867,6	557068,0	746823,2	3,55
- оптова і роздрібною торгівля	114351	127778	161695	1896282	559140	699185	833069	905546,0	7,92
Загальна площа житлових будівель, прийнятих в експлуатацію, тис. м ²	1509	1442	1366	1334	1662	1256	1114	1103	0,73
Перевезення вантажів автомобільним транспортом, млн т	17,8	18,8	18,5	23,8	29,4	82,8	74,9	67,8	3,81

можна бачити тісний кореляційний зв'язок між обсягом капітальних інвестицій, валовим регіональним продуктом та результатами діяльності окремих галузей економіки міста.

Найбільший обсяг капітальних інвестицій підприємств міста Києва здійснюється за рахунок власних коштів підприємств і організацій. Питома вага зазначеного показника зросла за досліджуваний період на 9,19% і склала у 2020 р. 69,58% від загального обсягу капітальних інвестицій. Інвестування за рахунок позик банків збільшилось у більше ніж 3 рази, але питома вага даного показника суттєво не змінилась і склала близько 16%. Також у 3 рази збільшилось інвестування підприємств за рахунок коштів місцевого бюджету, але питома вага даного показника складає лише 4% від загального обсягу інвестицій.

Для Києва характерний високий ступінь концентрації ПІІ, який сягає до 50% зазначених капіталовкладень, які надійшли в Україну. Столиця посідає перше місце в Україні за розвитком інноваційного потенціалу, споживчого сегмента, бізнесового сегмента, друге за розвитком освіти, третє за розвитком інфраструктури. Інвестиційна привабливість Києва і області зумовлена вигідним географічним розміщенням, багатогалузевою економікою, високим інтелектуальним потенціалом та високою часткою економічно активного і мобільного населення.

В українській столиці розміщена значна більшість бізнесових структур, що ведуть масштабну зовнішньоекономічну діяльність. Іноземні партнери інвестували в такі сфери економіки

столиці: гуртову та роздрібну торгівлю, ремонт автотранспортних засобів, у промисловість, інформаційні та телекомунікаційні технології, в операції з нерухомим майном, фінансову та страхову діяльність. Водночас дослідження довели відставання столиці за такими показниками як дотримання прав власності, відкритість влади податків та зборів, корупції, ефективності державних органів влади тощо.

Аналіз секторальних змін в структурі прямих іноземних інвестицій в економіку Києва демонструють домінування надходження інвестицій у фінансову сферу та торгівлю з одночасним низьким їх рівнем у промисловості та інноваційній сфері (рис. 1).

Нестабільну динаміку обсягів інвестицій в економіку України і, зокрема, в економіку міста Києва, вчені пояснюють відсутністю довіри у закордонних інвесторів [14]. Для вирішення цієї проблеми у Києві забезпечено організацію роботи з інвесторами за принципом «єдиного вікна», що сприятиме найбільш швидкому і прозорому оформленню документів. Інформація про реалізацію інвестиційних проєктів стала найбільш доступною завдяки впровадженню інформаційного джерела InvestInKyiv на веб-сайті міста Києва. Створено публічний реєстр інвестиційних проєктів Києва. Всі ці заходи сприяли підвищенню інвестиційної привабливості економіки міста Києва для іноземних інвесторів.

Сьогодні Україна переживає найтривожніший момент у своїй історії. Щоб вистояти у війні, їй потрібна не лише сила зброї, а й економічне підґрунтя. І тут виникає

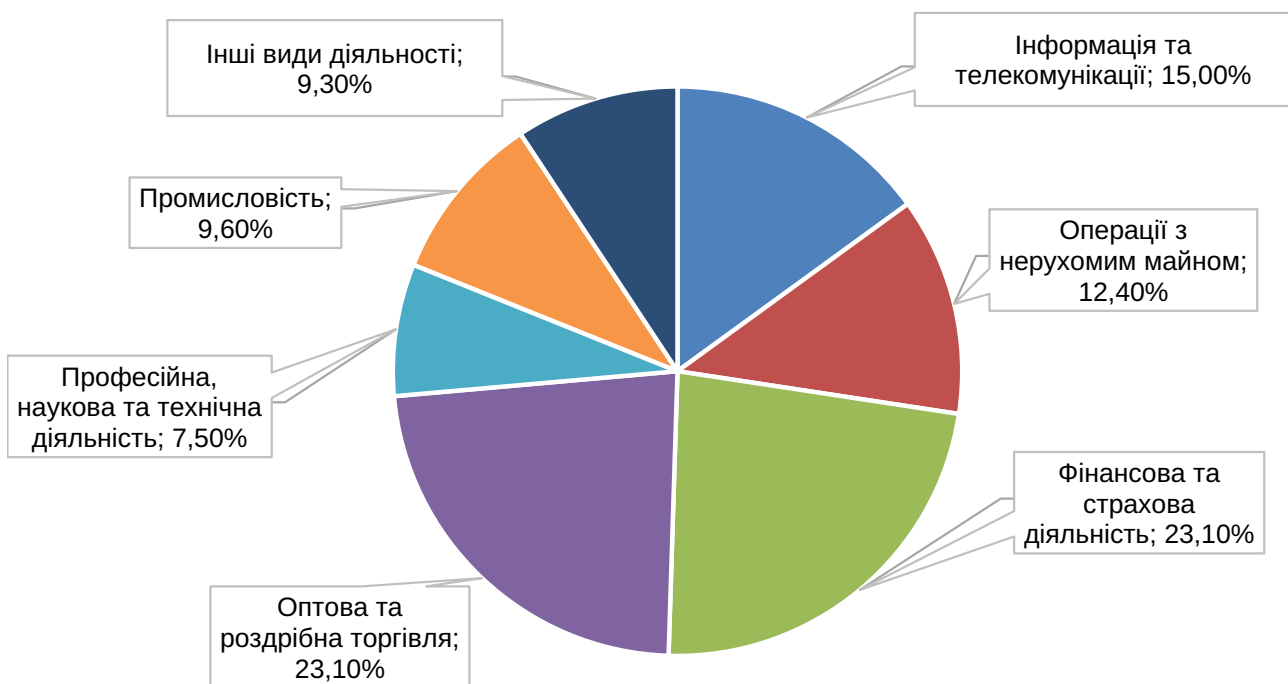

Рис. 1. Основні сфери вкладання інвестицій іноземними партнерами [14]

чимало питань: чи вдалося інвесторам зберегти свої статки? Скільки з них наразі мають мотивацію до вкладення у вітчизняні бізнеси? Якої інформації та підтримки потребують люди, що готові інвестувати в Україну вже сьогодні? За результатами опитування, яке було проведено у квітні 2022 р. серед приватних інвесторів з усіх регіонів України (46% з них до війни були мешканцями Києва) лише 33% планують і надалі інвестувати в українські проекти, які розвиваються прямо зараз. Допомога армії та волонтерство – на даний момент головна «інвестиція» для 40% опитаних [15].

Активні військові дії змінили пріоритети щодо галузевої спрямованості інвестицій. Перші місця посіли індустрії, які пов'язані із базовими людськими потребами: сільське господарство та будівництво вважають найбільш важливими 56% та 50% респондентів відповідно, інфраструктура (транспорт, склади, пошта) та переробка – 41% та 40%. Можна бачити, що шкала перспективних галузей корелюється із шкалою пріоритетних життєвих потреб людини. ІТ-галузь – одна з небагатьох, яка оперативного поновила повноцінну роботу та здатна підтримувати економіку України валютними надходженнями. ІТ-компанії у 2022 році можуть принести понад 20 млрд грн податків.

Але щоб мати можливість інвестувати у воєнну економіку попри всі ризики, необхідні додаткові важелі – принаймні, державні гарантії захисту від не воєнних негараздів. Для післявоєнного відновлення темпи інвестицій повинні складати приблизно 35 % ВВП (\$ 70 млрд щороку). Вже зараз необхідно працювати над централізованим плануванням розвитку галузей економіки та визначенням підприємств, які необхідно створити, розробити для потенційних іноземних інвесторів уже готові проєктні рішення.

У якості основного двигуна відновлення української економіки протягом найближчих років повинні стати екологічно чисті виробництва, на другому місці – цифрові технології. На превеликий жаль, на даний момент неможливо гарантувати безперебійні інвестиції в наукомісткі галузі: для цього потрібна розвинена цифрова інфраструктура, а також надійний та швидкий зв'язок. Щоб залишатися центром тяжіння для висококваліфікованих фахівців, підприємців та міжнародних компаній, Україна повинні адаптувати свою систему освіти та навчання таким чином, щоб найбільш повно відповідати потребам ринку праці.

Великі інвестиції будуть потрібні в розвиток інфраструктури, а також своєчасне надання фінансової підтримки підприємцям-початківцям. Для цього необхідно шукати нові джерела державного та приватного фінансування, поступово послаблюючи залежність від банківського сектора. Крім того, частину заборгованості

підприємств малого та середнього бізнесу у довгостроковій перспективі можна буде трансформувати у власний капітал. Державі необхідно знайти баланс між збільшенням податкового тягаря для фінансування заходів щодо відновлення економіки та економічного стимулювання, з одного боку, та підтриманням конкурентоспроможності вітчизняних компаній з іншого. І саме розвиток цифрової економіки має першорядне значення для підвищення інвестиційної привабливості України.

Відновлення міжнародних інвестицій потребує деякого часу. Інвестиційні програми відновлення України найближчими роками, ймовірно, вплинуть на структуру світових інвестицій. Сприяння інвестиціям у стійкість, балансування стимулів між інфраструктурою та промисловістю та вирішення проблем реалізації планів відновлення вимагають узгодженого політичного підходу. На стратегічному рівні плани розвитку або промислова політика повинні визначати ступінь, в якому компанії різних галузей слід спонукати до перебалансування міжнародних виробничих мереж для підвищення стійкості ланцюжків поставок (з точки зору компанії) і більшої соціально-економічної стійкості до стресів (з точки зору країни). Вони також повинні стимулювати заохочення та полегшення інвестицій у промисловість, необхідних для забезпечення взаємодоповнюваності з витратами на інфраструктуру.

Для України стратегія промислового розвитку повинна створити життєздатний портфель інвестиційно привабливих проєктів. Відсутність проєктів, готових на початок реалізації, залишається головною перешкодою для ширшого залучення міжнародного проєктного фінансування. В даний час ризик полягає в тому, що відсутність проєктів, які пройшли етапи розробки, техніко-економічного обґрунтування та узгодження, освоєння коштів інвестиційних фондів відновлення буде пов'язане з тривалими затримками.

Висновки з проведеного дослідження. За проведеними дослідження темпів і динаміки інвестиційних потоків в економіку України в цілому і, в економіку міста Києва зокрема, доведено, що організації інвестиційного процесу в державі необхідно надати більш уваги. Основними напрямками покращення інвестиційного клімату і підвищення рівня інвестиційної привабливості України і, зокрема, міста Києва, як столиці держави, є такі:

- реструктуризаційні зміни у перерозподілі напрямків інвестування, за якими переважають балансуювання інвестицій між інфраструктурою та промисловістю;
- створення дієвих механізмів захисту інтересів інвесторів і управління інвестиційною діяльністю на підприємствах (установах, організаціях);
- мотивація суб'єктів інвестування до довгострокового застосування інвестиційних вкладень;

– створення мотиваційної привабливості щодо залучення вкладень населення до інвестиційної діяльності;
– стимулювання процесів реінвестування діяльності підприємств за рахунок власних і залучених коштів;

– удосконалення інвестиційного законодавства і забезпечення його стабільності у застосуванні;
– розвиток інноваційних форм залучення інвестицій до розвитку бізнесу;
– підвищення рівня ефективності вкладених інвестиційних ресурсів.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Доклад о мировых инвестициях 2021. ООН, Женева 2021. URL: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2021_overview_ru.pdf.
2. Бирка М. І. Врахування сучасних світових і регіональних тенденцій прямого іноземного інвестування в процесі залучення іноземного капіталу на підприємства України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. № 10. С. 56–61.
3. Завгородній А. В. Механізми залучення іноземних інвестицій: регіональний вимір. *Економіка та менеджмент*. 2019. № 1. DOI: [https://doi.org/10.15589/znp2019.1\(475\).27](https://doi.org/10.15589/znp2019.1(475).27).
4. Ігнатенко М. В. Особливості процесу залучення іноземних інвестицій в економіку України. *Економічний вісник університету*. 2016. Вип. 29 (1). С. 57–65.
5. Касич А. О., Анурова-Приходько І. О. Рух прямих іноземних інвестицій в Україні через призму глобальних тенденцій. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 2. С. 5–9.
6. Лойко Д. М. Аналіз ефективності залучення іноземних інвестицій у споживчий сектор економіки України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 15. С. 35–41. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.15.35>.
7. Свистун Л. А., Мороховець І. О. Перспективи іноземного інвестування в економіку України у контексті загроз її економічній безпеці. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. № 18. С. 483–489.
8. Хоменко І., Волинець Л., Шамкало А. Особливості надходження прямих іноземних інвестицій та їхній вплив на економіку України. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2020. № 4(24). DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-1\(25\)-15-26](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-1(25)-15-26).
9. Закон України «Про інвестиційну діяльність». *Відомості Верховної Ради України*. 1991, № 47, ст. 646. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1560-12#Text>.
10. Заха Д. Ціна відкритості: який вплив прямих іноземних інвестицій на економіку України. *Економіка*. Серпень, 2018. URL: <https://voxukraine.org/uk/tsina-vidkritosti-yakij-vpliv-pryamih-inozemnih-investitsijna-ekonomiku-ukrayini>.
11. Прямі іноземні інвестиції в Україні. *Міністерство фінансів України*. URL: <https://index.minfin.com.ua/economy/fdi/2021>.
12. Головне управління статистики м. Києва. URL: <http://kyiv.ukrstat.gov.ua>.
13. Місто, де все починається. Річний звіт. Київ – 2020. URL: https://dei.kyivcity.gov.ua/files/2021/7/30/Kyiv_Annual_report_2020_UA.pdf.
14. Бурлака Н. І. Розвиток інвестиційної діяльності підприємств України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 8. С. 37–44.
15. Карпіловський Д. Як рятують від інфляції та у що вкладають гроші роздрібні інвестори. *Економічна правда*, 2022. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/05/18/687187>.
16. Державна служба статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua.

REFERENCES:

1. World Investment Report 2021. United Nations, Geneva. Available at: https://unctad.org/system/files/official-document/wir2021_overview_ru.pdf. (in Russian)
2. Byrka M. I. (2014) Vrahuvannia suchasnykh svitovykh i rehionalnykh tendentsii priamoho inozemnoho investuvannia v protsesi zaluchennia inozemnoho kapitalu na pidprijemstva Ukrainy [Taking into account current global and regional trends of foreign direct investment in the process of attracting foreign capital to Ukrainian enterprises]. *Investments: practice and experience*, no. 10, pp. 56–61. (in Ukrainian)
3. Zavorodnii A. V. (2019) Mekhanizmy zaluchennia inozemnykh investytsii: rehionalnyi vymir [Mechanisms for attracting foreign investment: the regional dimension]. *Economics and management*, no. 1. DOI: [https://doi.org/10.15589/znp2019.1\(475\).27](https://doi.org/10.15589/znp2019.1(475).27). (in Ukrainian)
4. Ihnatenko M. V. (2016) Osoblyvosti protsesu zaluchennia inozemnykh investytsii v ekonomiku Ukrainy [Features of the process of attracting foreign investment into the economy of Ukraine]. *Economic Bulletin of the University*, no. 29 (1), pp. 57–65. (in Ukrainian)
5. Kasych A. O., Anurova-Prykhodko I. O. (2018) Rukh priamykh inozemnykh investytsii v Ukrainy cherez pryзму hlobalnykh tendentsii [The movement of foreign direct investment in Ukraine through the prism of global trends]. *Investments: practice and experience*, no. 2, pp. 5–9. (in Ukrainian)
6. Loiko D. M. (2019) Analiz efektyvnosti zaluchennia inozemnykh investytsii u spozhyvchyi sektor ekonomiky Ukrainy [Analysis of the effectiveness of attracting foreign investment in the consumer sector of Ukraine's

economy]. *Investments: practice and experience*, no. 15, pp. 35–41. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2019.15.35>. (in Ukrainian)

7. Svystun L. A., Morokhovets I. O. (2017) Perspektyvy inozemnoho investuvannia v ekonomiku Ukrainy u konteksti zahroz yii ekonomichnii bezpetsi [Prospects for foreign investment in Ukraine's economy in the context of threats to its economic security]. *Global and national economic problems*, no. 18, pp. 483–489. (in Ukrainian)

8. Khomenko I., Volynets L., Shamkalo A. (2020) Osoblyvosti nadkhodzhennia priamykh inozemnykh investytsii ta yikhnyy vplyv na ekonomiku Ukrainy [Features of foreign direct investment and their impact on the economy of Ukraine]. *Problems and prospects of economics and management*, no. 4 (24). DOI: [https://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-1\(25\)-15-26](https://doi.org/10.25140/2411-5215-2021-1(25)-15-26). (in Ukrainian)

9. Law of Ukraine "On Investment Activity". *Information of the Verkhovna Rada of Ukraine*. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1560-12#Text>.

10. Zakh D. (2018) Tsina vidkrytosti: yakyy vplyv priamykh inozemnykh investytsii na ekonomiku Ukrainy [The price of openness: what is the impact of foreign direct investment on Ukraine's economy]. *Economy*, August. Available at: <https://voxukraine.org/uk/tsina-vidkrytosti-yakij-vplyv-priamih-inozemnih-investitsijna-ekonomiku-ukrayini>. (in Ukrainian)

11. Foreign direct investment in Ukraine. *Ministry of Finance of Ukraine*. Available at: <https://index.minfin.com.ua/economy/fdi/2021>.

12. Main Department of Statistics of Kyiv. Available at: <http://kyiv.ukrstat.gov.ua>.

13. The city where it all begins. Annual report. Kyiv – 2020. Available at: https://dei.kyivcity.gov.ua/files/2021/7/30/Kyiv_Annual_report_2020_UA.pdf.

14. Burlaka N. I. (2019) Rozvytok investytsiinoi diialnosti pidpriemstv Ukrainy [Development of investment activity of Ukrainian enterprises]. *Investments: practice and experience*, no. 8, pp. 37–44. (in Ukrainian)

15. Karpilovskyi D. (2022) Yak riatiut vid inflatsii ta u shcho vkladaiut hroshi rozdribni investory. [How retail investors save from inflation and what they invest in]. *Economic truth*. Available at: <https://www.epravda.com.ua/columns/2022/05/18/687187>. (in Ukrainian)

16. State Statistics Service of Ukraine. Available at: www.ukrstat.gov.ua.